

По суті, така переорієнтація підготовки спеціаліста задекларовано у Європейських освітніх стратегіях, вони є стають предметом наукового осмислення й поширення в освітньому середовищі України.

Використана література :

1. Андрущенко В. П. Українська педагогічна освіта у Європейському процесі. *Педагогічна і психологічна науки в Україні*. Т.4. Київ : Педагогічна думка, 2007. С. 36-57
2. Бібік Н. М. Структура і зміст соціальної компетентності // Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія. Київ : Педагогічна думка. С. 49-62
3. Зарубінська І. Б. Формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів (теоретико-методичний аспект) : монографія. Київ : КНЕУ, 2010. 348 с.
4. Лавриненко Н. М. Проблеми гуманістичного спрямування шкільної соціалізації: пед. роздуми і нотатки. Київ : ТОВ "Інсайт-плюс", 2006. 279 с.
5. Марусинець М. М. Професійна рефлексія майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика формування : монографія. Умань : ПП Жовтий О. О., 2012. 419 с.
6. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник для вищ. навч. закл. 2-вид. Київ : Грамота, 2013. 504 с.

References :

1. Andrushchenko V. P. Ukrainka pedahohichna osvita u Yevropeiskomu protsesi. *Pedahohichna i psykolohichna nauky v Ukraini*. T. 4. Kyiv : Pedahohichna dumka, 2007. S. 36-57
2. Bibik N. M. Struktura i zmist sotsialnoi kompetentnosti // Formuvannia predmentnykh kompetentnosti v uchniv pochatkovoї shkoly : monohrafiia. Kyiv : Pedahohichna dumka. S. 49-62
3. Zarubinska I. B. Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv (teoretyko-metodychnyi aspekt) : monohrafiia. Kyiv : KNEU, 2010. 348 s.
4. Lavrynenko N. M. Problemy humanistychnoho spriamuvannia shkilnoi sotsializatsii: ped. rozmysly i notatky. Kyiv : TOV "Insait-plus", 2006. 279 s.
5. Marusynets M. M. Profesiina refleksiiia maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv: teoriia i praktyka formuvannia : monohrafiia. Uman : PP Zhovtyi O. O., 2012. 419 s.
6. Savchenko O. Ya. Dydaktyka pochatkovoї osvity: pidruchnyk dlia vyshch. navch. zakl. 2-vyd. Kyiv : Hramota, 2013. 504 s.

Бибик Н. М. Социализация младшего ученика в профессиональной подготовке учителя.

В статье раскрыт категориальный статус понятия "социализация", рассмотрены апробованные модели социализации младшего школьника; раскрыты нормативы, технологии и содержание социализирующих влияний в школьной практике посредством введения специальных курсов. Конкретизировано содержание и возможность использования технологий социализации младшего школьника в подготовке учителя начальных классов

Ключевые слова: социализация, младший школьник, Государственный стандарт, начальное образование, подготовка учителя.

Bibik N. M. Socialization of primary school pupils in vocational training of a teacher.

The article deals with the categorial status of the concept of "socialization", examines the tried and tested models of primary school pupils' socialization; the standards of technology and the content of socializing influences in school practice are revealed through the introduction of special courses. The content and possibilities of using the technologies of primary school pupils' socialization in the primary school teacher's training are specified.

Keywords: socialization, primary school, State standard, primary education, training of teachers.

УДК 378.011.3-051:81.243]:001.89

Баранова Ю. В.

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ
ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ**

У статті розглядається питання формування у майбутніх учителів іноземних мов готовності до науково-дослідної роботи. Для цього була розкрито сутність понять "умова" та "педагогічна умова", здійснено порівняльний аналіз визначення даних понять науковцями з галузі педагогіки. Нами була розкрито структура

готовності майбутніх учителів іноземних мов до науково-дослідної роботи (визначено компоненти, критерії та рівні готовності), а також визначено педагогічні умови (участь в гуртках, круглих столах, конкурсах використовуючи засоби іноземної мови; активізація науково-дослідної роботи згідно з навчальною програмою; участь в науково-практичних конференціях; стимулювання мотивації та активізація навчально-пізнавальної діяльності; організації навчання через дослідження; інтеграція колективних та індивідуальних форм науково-дослідної роботи) підготовки до науково-дослідної роботи у ЗВО.

Ключові слова: педагогічні умови, науково-дослідна робота, готовність майбутніх учителів іноземних мов до науково-дослідної роботи.

Підготовку майбутніх учителів іноземних мов до науково-дослідної роботи слід розглядати як багатокомплексний процес, який передбачає певний рівень розвитку дослідницьких, професійних та особистісних якостей майбутнього педагога. Такий процес має сприяти ефективній професійній дослідницькій та педагогічній роботі в процесі вивчення фахових дисциплін, однією з першочергових цілей якого є формування у майбутніх учителів іноземних мов готовності до науково-дослідної діяльності.

Питання визначення педагогічних умов, що сприяють формуванню компонентів готовності до проведення педагогічного дослідження, вивчали О. Гулай, В. Борисов, Ю. Триус, Б. Гершунський, Т. Равчина, П. Горкуненко, С. Мартиненко, Л. Коржова.

Проблема формування готовності майбутніх педагогів до науково-дослідної роботи в ЗВО досліджувалася Н. Ставрїною, В. Лазаревою, Н. Сичковою, О. Ольховською, А. Найною.

Мета статті полягає у вирішенні проблеми визначення педагогічних умов формування у вчителів іноземних мов готовності до науково-дослідної роботи. Для цього необхідно дати визначення понять “умова” та “педагогічна умова”; визначити структуру та педагогічні умови формування готовності до науково-дослідної роботи; розкрити можливості іноземної мови при виконанні науково-дослідної роботи.

Для ефективного формування у майбутніх учителів іноземних мов готовності до науково-дослідної роботи необхідно виділити комплекс педагогічних умов. Комплекс (від лат. *complexus* – зв’язок, поєднання) – сукупність, поєднання предметів, явищ, дій, властивостей, що складають одне ціле [7].

У педагогіці під комплексом розуміється сукупність і поєднання педагогічних умов, що необхідні для результативного формування готовності педагогів до науково-дослідної діяльності.

Поняття “умова” трактується, з одного боку, як обставина, від якої залежить що-небудь, і з другого, – як обстановка, в якій що-небудь відбувається (в нашому випадку, формування у майбутніх учителів іноземних мов готовності до науково-дослідної роботи) [6].

З позиції педагогічної науки “умова” визначається через дидактичні категорії, що відображують основні елементи навчального процесу. Педагогічна практика підтверджує, що умови мають відображувати не лише обставини відносно педагогічного процесу, але й включати в себе внутрішні характеристики цього процесу. На думку В. Сластьоніна, під педагогічними умовами він розуміє сукупність заходів навчально-освітнього процесу, які забезпечують необхідний рівень розвитку необхідної категорії особистості, що навчається. Він вважає, що педагогічні умови – це обставини, що сприяють досягненню або, навпаки, які уповільнюють досягнення в освітньому процесі [9].

Т. Гуцан зазначає, що педагогічні умови – це структурна оболонка педагогічних технологій чи педагогічних моделей; завдяки педагогічним умовам реалізуються компоненти технології [3].

Н. Єрошина визначає педагогічні умови як “сукупність соціально-педагогічних і дидактичних обставин, наявність яких впливає на навчальний процес, дає змогу здійснювати управління ним, вести цей процес раціонально, відповідно до предметного змісту із застосуванням ефективних форм, методів, прийомів навчання” [4].

На думку С. Висоцького, педагогічні умови – сукупність об’єктивних можливостей змісту, методів, організаційних форм і матеріальних можливостей щодо здійснення педагогічного процесу, що забезпечує успішне досягнення поставленої мети [1].

Дослідники П. Підкасистий, А. Аюрзанайн та А. Алексюк визначають педагогічні умови як чинники, які мають вплив на досягнення мети і виділяють зовнішні (відносини студент-викладач, об’єктивна оцінка освітнього процесу, умови навчання) та внутрішні (особисті якості студентів: уміння, навички, досвід, мотивація).

На основі аналізу джерел наукової літератури, можемо визначити, що педагогічні умови підготовки майбутніх учителів іноземних мов до науково-дослідної роботи – комплекс обставин суб’єктивного та об’єктивного характеру, що впливають на швидкість процесу досягнення мети (формування компонентів готовності до науково-дослідної роботи).

Визначено структуру формування у майбутніх учителів іноземних мов готовності до науково-дослідної роботи:

- ціннісно-мотиваційний, когнітивний та операційно діяльнісний компоненти;
- мотиваційні, операційні, орієнтовні та когнітивні критерії;
- репродуктивний, продуктивний, евристичний та творчий рівні.

Проблему визначення педагогічних умов підготовки у майбутніх учителів іноземних мов до науково-дослідної роботи досліджувала О. Ольховська, на думку якої “процес підготовки вчителя до експериментальної, науково-дослідної діяльності стане керованим, якщо буде задовольняти низці спеціально організованих педагогічних умов: наступність усіх етапів багаторівневої педагогічної освіти; орієнтація навчання на узагальнену модель підготовки вчителя до експериментальної, науково-дослідної діяльності; психологічна діагностика готовності вчителя до даного виду діяльності; формування в педагогів творчої активності і мотиваційно-цілісного ставлення до педагогічних досліджень; взаємозв’язок методологічної, спеціальної, загальнопедагогічної, психологічної і методичної підготовки вчителя; здійснення міжциклових і міждисциплінарних взаємодій, інтеграція знань у руслі загальних проблем наукових досліджень; формування у педагогів експериментальної, науково-дослідної культури, сприйнятливості до нового; забезпечення педагогічної практики у єдності з дослідницькою підготовкою; вивчення і критеріальна оцінка динаміки освоєння науково-дослідної діяльності вчителя” [8].

Науковець Б. Качур зазначає, що “ключовими умовами підготовки кваліфікованих спеціалістів до науково-дослідної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі є врахування регіональних і місцевих особливостей професійної діяльності майбутніх учителів; професійно-кваліфікаційна диференціація та індивідуалізація підготовки; спільний та координований моніторинг перебігу процесу підготовки майбутнього вчителя до експериментально-дослідницької діяльності” [5].

Іноземна мова, на нашу думку, є дієвим засобом формування готовності майбутніх педагогів до науково-дослідної роботи. Оскільки близько 80% світової наукової літератури публікується іноземною мовою, а саме англійською, студенти мають можливість створювати власний освітній простір для становлення особистих інтересів, схильностей та самовираження.

Вищезазначене стає можливим та успішним, якщо виконуються такі умови:

- реалізуються можливості іноземної мови, що сприяють формуванню у студентів пізнавального інтересу, самостійності, творчої активності, прагнення оволодіти дослідницькими вміннями та навичками, що є базовими складовими науково-дослідної роботи;
- забезпечується формування мотивації до науково-дослідної роботи майбутніх учителів іноземних мов шляхом структуризації та спрямованого відбору навчального матеріалу для організації суб’єкт-суб’єктних відносин викладача та студентів, оснований на принципах довіри, співучасті, рівноправного партнерства, діалогу;
- здійснюється активізація науково-дослідної роботи студентів засобами іноземної мови, що сприяють залученню студентів до активної розумової діяльності, спрямованої на розширення діапазону знань про наукове дослідження, на розвиток логічних форм мислення (аналізу, синтезу, порівняння і т. ін.), набуття первинного досвіду НДР;
- передбачається залучення студентів до діяльності з оволодіння дослідницькими навичками на основі комбінації навчання іноземних мов та профілюючих дисциплін [2].

На основі аналізу наукової літератури можемо виділити такі педагогічні умови формування у майбутніх учителів іноземних мов готовності до науково-дослідної роботи :

1. Використання засобів іноземної мови для формування у студентів готовності до науково-дослідної роботи за допомогою участі в круглих столах, гуртках, конкурсах та олімпіадах.
2. Активізація науково-дослідної роботи передбаченої навчальним процесом і навчальними програмами, а саме робота над курсовими, дипломними та магістерськими роботами та їх захист.
3. Участь у науково-практичних конференціях, де поєднуються тематики фахових дисциплін та іноземної мови як робочої мови конференції.
4. Стимулювання позитивної мотивації та активізація навчальної і пізнавальної діяльності студентів.
5. Організація навчання через дослідження, коли у студента формується досвід самостійного пошуку, опрацювання та дослідження наукових проблем в умовах творчості.
6. Інтеграція колективних та індивідуальних форм науково-дослідної діяльності.

Таким чином, зазначені педагогічні умови (участь у гуртках, круглих столах, конкурсах, використовуючи засоби іноземної мови; активізація науково-дослідної роботи згідно з навчальною програмою; участь у науково-практичних конференціях; стимулювання мотивації та активізація

навчально-пізнавальної діяльності; організація навчання через дослідження; інтеграція колективних та індивідуальних форм науково-дослідної роботи) сприятимуть якісному формуванню операційно-діяльнісного, когнітивного та ціннісно-мотиваційного компонентів готовності майбутніх учителів іноземних мов до науково-дослідної роботи.

Якісний рівень виконання науково-дослідної роботи сприятиме формуванню у майбутніх учителів іноземних мов наукового мислення, навичок самостійної роботи та самоосвіти, творчих здібностей, дасть змогу планувати власну професійну діяльність, готуватиме майбутніх спеціалістів до неперервної освіти протягом життя. За допомогою іноземної мови у майбутнього педагога не лише формується позитивна мотивація до наукової, дослідницької та навчально-пізнавальної діяльності, а й здатність до виходу на якісно новий міжнародний рівень та становлення гармонійного учасника міжнародної комунікації.

Висновки. Враховуючи вищезазначене, можемо зробити висновок, що майбутній учитель іноземних мов повинен: володіти комплексом понять педагогічної наукової практики; розуміти місце і роль науково-дослідної діяльності в освітній установі та її зв'язок з навчально-освітньою діяльністю; знати основні підходи до розвитку педагогічних систем; вміти вивчати педагогічний досвід колег; критично аналізувати педагогічні системи; розробляти і обґрунтовувати науково-дослідні пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу; розробляти проекти впровадження наукових досліджень; визначати мету експериментальної роботи і планувати її; аналізувати і оцінювати себе як суб'єкт дослідницької діяльності.

Використана література:

1. Высоцкий С. В., 1999. Структура психолого-педагогических условий формирования поисково-творческой направленности личности в процессе обучения. *Наук. вісник Південноукраїнського держ. пед. ун. ім. К. Д. Ушинського* : зб. наук. праць. Вип. 8-9. С. 90-94.
2. Гаврилюк Л. В. Формування готовності студентів ВНЗ до науково-дослідної роботи засобами іноземної мови. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти*. Випуск 16. Харків, 2010. С. 57-63.
3. Гуцан Т., 2009. Педагогічні умови формування готовності майбутніх вчителів економіки до профільного навчання старшокласників. *Професіоналізм педагога в контексті Європейського вибору України* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Ялта, 22-23 вересня 2009. Ч. 1. С. 71-74.
4. Ерошина Н. А., 2001. Дидактические условия управления самостоятельной учебной деятельностью студентов педагогических вузов : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Липецк : Липецкий государственный педагогический университет.
5. Качур Б. М. Організаційно-педагогічні умови управління науково-методичною роботою з учителями в регіоні : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 "Теорія та методика управління освітою". Київ, 2009. 22 с., с. 10.
6. Лобок А. М. Проблематика инновационной деятельности в экспликации к проблемному полю образовательной программы. *Муниципальное образование: инновации и эксперимент*. 2008. № 1. С. 6-10.
7. Ожегов С. И. Словарь русского языка. Москва : Рус. яз., 1981. 816 с.
8. Ольховська О. Професійна підготовка педагогів до науково-дослідницької роботи [Електронний ресурс]. 2011. Режим доступа : <http://knvk35.dnepredu.com/uk/site/profesiina-pidgotovka-ped.html>. С. 2.
9. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Шиянов Е. Н. Педагогика : учеб. пособие. Москва : Издательский центр "Академия", 2002. 289 с.

References:

1. Vysockij S. V., 1999. Struktura psihologo-pedagogicheskikh uslovij formirovaniya poiskovo-tvorcheskoj napravlenosti lichnosti v processe obucheniya. *Nauk. visnik Pivdenoukrayinskogo derzh. ped. un. im. K. D. Ushinskogo* : zb. nauk. prac. Vip. 8-9. S. 90-94.
2. Havryliuk L. V. Formuvannia hotovnosti studentiv VNZ do naukovu-doslidnoi roboty zasobamy inozemnoi movy. *Vykladannia mov u vyshchikh navchalnykh zakladakh osvity*. Vypusk 16. Kharkiv, 2010. S. 57-63.
3. Hutsan T., 2009. Pedagogichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh vchyteliv ekonomiky do profilnoho navchannia starshoklasnykiv. *Profesionalizm pedahoha v konteksti Yevropeiskoho vyboru Ukrainy* : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. Yalta, 22-23 veresnia 2009. Ch. 1. S. 71-74.
4. Eroshina N. A., 2001. Didakticheskie usloviya upravleniya samostoyatelnoj uchebnoj deyatel'nostyu studentov pedagogicheskikh vuzov : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk. Lipeck : Lipeckij gosudarstvennyj pedagogicheskij universitet.
5. Kachur B. M. Orhanizatsiino-pedahohichni umovy upravlinnia naukovu-metodychnoiu robotoiu z uchyteliamy v rehioni : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.06 "Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu". Kyiv, 2009. 22 s., s. 10.
6. Lobok A. M. Problematika innovacionnoj deyatel'nosti v eksplikacii k problemnomu polyu obrazovatelnoj programmy. *Municipalnoe obrazovanie: innovacii i eksperiment*. 2008. № 1. S. 6-10.
7. Ozhegov S. I. Slovar russkogo yazyka. Moskva : Rus. yaz., 1981. 816 s.
8. Olkhovska O. Profesiina pidhotovka pedahohiv do naukovu-doslidnytskoi roboty [Elektroni resurs]. 2011. Rezhym dostupa : <http://knvk35.dnepredu.com/uk/site/profesiina-pidgotovka-ped.html>. S. 2.

9. Slastenin V. A., Isaev I. F., Shiyarov E. N. Pedagogika : ucheb. posobie. Moskva : Izdatelskij centr "Akademiya", 2002. 289 s.

Баранова Ю. В. Педагогические условия подготовки будущих учителей иностранных языков к научно-исследовательской работе.

В статье рассматривается вопрос формирования готовности будущих учителей иностранных языков к научно-исследовательской работе. Для этого была раскрыта суть понятий "условие" и "педагогическое условие", проведен сравнительный анализ определения данных понятий исследователями в области педагогики. Нами была раскрыта структура готовности будущих учителей иностранных языков к научно-исследовательской работе (определены компоненты, критерии и уровни готовности), а также определены педагогические условия (участие в кружках, круглых столах, конкурсах использование средств иностранного языка; активизация учебно-познавательной деятельности; организация обучения в виде исследования; интеграция коллективных и индивидуальных форм научно-исследовательской работы) подготовки будущих учителей иностранных языков к научно-исследовательской работе.

Ключевые слова: педагогические условия, научно-исследовательская работа, готовность будущих учителей иностранных языков к научно-исследовательской работе.

Baranova Yu. V. Pedagogical conditions of preparation of future foreign language teachers to scientific research.

In this article the problem of preparation to scientific research of future teachers of foreign language is examined. For this purpose, the concepts "condition" and "pedagogical condition" were defined, the comparative analysis of these concepts' determination among various pedagogical scientists was made. We analysed the structure of preparation to scientific research of future teachers (components, criteria and levels of readiness) and the pedagogical conditions (participating in clubs, round tables, competitions using foreign language; activation of educational-cognitive activity; education's organization through research; integration of collective and individual forms of research activity organization) of preparation to scientific research were named.

Keywords: pedagogical conditions, scientific research, readiness of future foreign language teachers to scientific research.

УДК 37.013(045)

Берладин О. Б.

АНГЛОМОВНА ОСВІТА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ: ВІД ВИТОКІВ ДО СУЧАСНОСТІ

Здійснено історико-педагогічний аналіз розвитку іноземної освіти в Україні в межах означеного часового поля, окреслено тенденції розвитку англомовної освіти учнів початкової школи на різних етапах її становлення. Досліджено, що розвиток іноземної освіти в Україні та становлення методики навчання іноземних мов відбувалися поетапно зі зміною освітньої системи і створенням загальних підходів до методів навчання. Відзначено, що початок 90-х років ХХ ст. став перехідним періодом у процесі масового запровадження іноземних мов в початкових класах загальноосвітніх шкіл. Шкільні програми були складені в контексті вимог реформування середньої освіти і з урахуванням Рекомендацій ради Європи з мовної освіти.

Підтверджено, що англомовна освіта в початковій школі стала обов'язковою складовою програми початкової школи; зацікнено на основоположних засадах іноземної освіти - комунікативно-діяльній підході до організації навчання англійської мови із соціокультурною спрямованістю його змісту.

Ключові слова: іноземна освіта в Україні, англомовна освіта в початковій школі, початкова школа сільської місцевості, сучасні тенденції навчання англійської мови у ранньому віці.

Процес входження України до єдиного інформаційного та освітнього простору супроводжується кардинальними змінами як у педагогічній теорії й практиці, так і у здійсненні навчально-виховного процесу загалом. Паралельно з удосконаленням системи рідномовної освіти, особлива увага привертається до розвитку іноземної освіти, формування міжкультурної толерантності засобами рідної та іноземної мов. Необхідність формування готовності молодих людей до англомовного спілкування на міжкультурному рівні зумовлює потребу вивчення англійської мови, починаючи з раннього шкільного віку, закладає базу для продовження її вивчення в основній школі.

Головними напрямками мовної освіти визначено поліпшення й поширення практики вивчення мов упродовж життя, підвищення ефективності мовної освіти, створення сприятливих